

Tauno Vahter

Taevas Tartu kohal

(Lüüriline uusaastajutt)

Ebamäärane hää! kostis uuesti ja olin täpselt selles unestaadiumis, kus endamisi juureldakse, kas see on osa unenäost või on aeg päriselt ärgata. Keegi koputas uksele. Tõmbasin paar rõivatükki selga ja lonkisin vastumeelselt avama — tavaliselt need koputused midagi head ei tähendanud. Mõnel naabril oli midagi öelda või tuli omaniku poeg arvestit vaatama.

Uksesilmast paistis õlgadeni ulatuvate tumedate juuste ja kõrgete põsenuk-kidega tütarlaps, kes naeratas avalalt. Mis nüüd? Tegin ukse lahti ja teretasin küsivalt.

„Tere, ma tulin voolu välja lülitama!“ teatas tütarlaps kuidagi kohatu optimismiga.

„Välja lülitama?“ pärisin kahtlevalt.

„Jaa, ma vaatan, et teil on... hmm...“ maailma kõige optimistlikum täitev-ametnik lappas märkmikku, „kaheksa kuud elekter maksmata.“

„Kurat küll... ma olen siin kaasüürnik, võib-olla pole lihtsalt viitsitud minu makstud raha edasi maksta.“

„Seda ma ei tea, mina lihtsalt lülitan voolu välja ja panen plommid peale.“

„Oot, niimoodi vana-aastaõhtul võtate voolu ära? Palju see võlg siis on, kas seda nüüdsama otse teile maksta ei saa?“

„Ei-ei, mina ei arvelda, peate minema ikka kontorisse maksuma. Ma lihtsalt annan kella, enne kui voolu välja keeran, et te saaksite oma elektriseadmed välja lülitada.“

„Ahah, no väga... tore. Ei ole mingeid seadmeid.“

„Jah! Maksate arve ära, siis tuleme võtame plommi maha ja saate voolu tagasi! Head aasta lõppu!“ teatas tütarlaps naeratuse saatel, nagistas veel midagi elektrikapis ja läks. Tema selja tagant ilmus nähtavale parajasti koju jõudnud naaber, suure musta koeraga vanem mees, ta ei öelnud midagi, aga saatis mulle väsinud pilgu.

Kuradi kurat. Kohe kuradi *fucking* raisk! Miks Oskar raha ära ei ole maksnud? Lihtsalt ükskõiksusest niikuinii! Oled vana-aastaõhtul Tartus ja voolu pole. Plaani B asemel tuleb välja mõelda plaan C. Kell oli kümme, kaksteist pidi algama teadmata kellaajani kestev viimane eksam, mis oli ka peamine põhjus Tallinnasse sõitmise asemel Tartusse jääda. Võiks Tallinnasse Oskarile või ta vanematele helistada ja kaevata, aga mida see täna muudaks.

Esimesed aastad olin elanud Pära-Tartus ühes paneelmajas pensionäridest vanapaari kolmetoalise korteri tagumises toas. „Reeglid on lihtsad: 400 krooni maksad kuu eest ette, külmkapis on sinu asjadele alumine riiul ja tüdrukuid ei too!” oli kohe alustuseks kuulutanud tervisest pakatav punase ninaga korteriperemees. Tema teinepool, väga lühike allaheitlik daam, ees pudelipõhjaprillid, noogutas vaikselt mehele kaasa. Tekkis tahtmine pärida, kas noormehed on lubatud, aga kahtlustasin, et see nali võib raisku minna. See oli ainus teadaolev pakkumine kogu linnas ja seetõttu vastupandamatu.

Istusin esimesel Tartu õhtul oma uue elukoha voodil, mis koosnes nurgadiivani Eva-2 kokkulükatud juppidest, kui kostis koputus uksele.

„„Kodus ja võõrsil” algas,” teatas vanaproua vaikselt.

„Ahaa... jah... mmm... ma ei vaata seda eriti,” lükkasin pakkumise tagasi.

Korter oli viiendal korrusel. Kui proua tegi Atleedi juustuga toitu, mida ta nimetas pitsaks, oli lõhn esimesel korrusel tunda. See lõhn oli tegelikult üsna õudne hais. Kuu alguses oli vanamehel nina punasem kui tavaliselt, linn endiselt kaugel ja asi muutus üha tüütumaks. Koolivend Oskar aga elas laialt, ta oli üürinud kahetoalise korteri, kus üks tuba seisis õieti tühjana, nii et olin paar nädalat tagasi end seal sisse seadnud. Kesklinn oli poole lähemal ja ruumi rohkem.

Oli selge, et isegi kui kraapida elektrivõla raha kokku, siis vana-aastaõhtul keegi voolu uuesti sisse ei lülita. Kõige realistlikum on eksamil ära käia ja siis kellelegi kaela peale sadada. Eksam! Milline pervert sätib eksami vana-aastaõhtuks? Sellist asja tehakse ainult väga tõsise ainega!

Ei, see ei olnud anatoomikumi praktikum või õiguse entsüklopeedia, millega enamik juuratudengeid kippus lolliks minema, kuni üleni allajoonitud õpikuid vihaga vastu seina loobiti. See möödapääsmatu aine oli popmuusika. Kuigi õieti keegi ei osanud päris hästi selgitada, kuidas selline asi ainekavasse oli sattunud, oli see väga populaarne, kuna kuskil oli ette kirjutatud, et tuleb teenida ka vabaainete punkte — ehk siis võtta teatud kogus täiesti suvalisi aineid, mida praktikas valiti kahe kriteeriumi järgi: need punktid pidid tulema kas ülikergelt või siis toetuti üldlevinud arvamusele selle aine meelelahutuslikkusest või huvitavusest. Esimese katteks võis näiteks vabalt valida kriminaaltäitevõiguse, selle sooritamiseks piisas, kui pool tundi ukse taga konspektist lugeda, missuguseid kinnipidamisasutuste tüüpe on olemas, ja seejärel ära vastata. Või siis oli teada, et Miša Lotman kirjutab kõigile arvestuse sisse, kes sel päeval enne kella kuut matrikliga kohale jõuavad, nii et püüdlikumad inimesed käisid linna teises otsas taksoga oma matrikli järel, et kaks punkti kokku kraapida. Eriti vihale ajas näiteks uus rektor, kellel oli korraks turgatanud, et tuleb muuta kõigile tudengitele kohustuslikuks mänguteooria loeng. Järgmine selline hullus oli aine nimega

riskijuhtimine, mis tähendas, et kõik aeti lühikese pruuni lipsuga nässaka vanamehe loengusse, kus ta kuulutas, et igasse võõraste hoonesse sisenedes tuleb esmalt tutvuda evakuatsiooniteede skeemiga.

Popmuusika loengus oli umbes sada inimest, mis oli täiesti arusaamatu. Enamik osalejaid oli tulnud kohale rumala eeldusega, et muusikasõbrast lektor kirjutab aasta lõpus arvestuse ära. Suureks üllatuseks selgus, et kogu seltskond jagati gruppidesse, kes pidid kahe päeva jooksul tegema nii kirjaliku kui ka suulise eksami. Ja nii me seal istusime vana-aastaõhtul. Õnneks minul oli kirjalikus osas üsna hea teema, nii et viskasin jutu valmis ja kuulasin oma järjekorda oodates teiste suulist vooru.

„Vaatan, et te olete valinud varajase psühheedelse muusika teema,“ nentis õppejõud prille kohendades minu ees vastajale.

„Jaa, ma olen seda palju kuulanud, eriti Jimi Hendrixit,“ noogutas *wannabe*-kurtcobain, kelle peamine sarnasus Cobainiga seisnes pesemata juustes.

„Õelge siis mulle alustuseks, mis on Jimi Hendrixi muusika sõnum, mis tegi ta eriliseks?“ küsis õppejõud ja veeretask pastakat mööda lauda nii mõtlikult, nagu oleks palunud termotuumareaktsiooni olemust selgitada.

„Noh, see on ikka väga mässumeelne ja... ja... ja kindlasti erootiline muusika. Hendrixi kitarririffides on selline sümbolne, orgasmilaadne plahvatus,“ käis noormees oma trumbi välja. Paar tudengit hakkasid itsitama, õppejõud pööritas silmi.

„Ma mõtlen, et istuge natuke, mõelge selle orgasmi üle järele ja siis tulge uuesti.“ Noormees saadeti tagasi. Järgmisena oli minu kord, rääkisin midagi Ne Ždali ja teiste venelaste kohta ja olin pääsenud. Matrikel kästi jätta osakonda, trepi juures nuttis üks tagasi saadetud tütarlaps, et ta ei jõua enam Saaremaa bussi peale ja et keegi olevat käinud vastamas juba kolm korda. Üks tulevane minister teatas, et isa saatis talle Tallinnast ametiauto järele.

Kell oli saanud kaks. Korra mõtlesin veel, et äkki peaks siiski Tallinnasse sõitma, aga ei tahtnud plaane muutma hakata. Kõige kindlam variant oli üle silla Narva maantee ühikasse minna. Tavaliselt koguneti toas 325 Marguse juures ja siis vaadati, mis edasi saab.

Ühikas oli viimane remondi moodi remont tehtud umbes Brežnevi ajal ja võimalik, et isegi veel võrdlemisi selge mõistusega Brežnevi ajal. Välisukse juures oli postkastilahtrite rida, kus keegi käis raha otsides regulaarselt ümbrikke lahti käristamas. Kõige hämmastavam oli see, et mõned vanemad-vanavanemad saatsidki vahel niimoodi raha, näiteks kahe kokku kleebitud postkaardi vahel, nagu see siis ei paistaks välja. Aga et ühikakohad olid odavad, siis oli soovijate järjekord nii pikk, et esimesel aastal peale eraka paljudel mingit muud varianti polnud.

Vahekoridorist kostis plõnnimist, astusin oma koputusele vastust ootamata tuppa. Neljast voodist kolm olid tühjad, ainult Marguse koolivend Atko vaatas telekast, heli põhjas, mingit ETV huumoriklassikaks kuulutatud jubeda 1980-ndate naljasaate kordust ega olnud ära sõitnud.

„Lolliks läinud, keera natuke vaiksemaks!“ vehkisin kätega.

„Ei ole hea mõte,” karjus Atko üle teleka hääle, aga keeras vaiksemaks. Nüüd kostis muusika kõrvaltoast.

„Wham!? Teil on kõrvaltoas ussiauk?”

„On. Seal naiste toas on ühel ainult kaks kassetti, täna ta on hommikust saati kuulanud vaheldumisi Whami ja Army of Loversit.”

„Mhm, kena. Kus teised on, kõik läinud?”

„Margus sõitis ikkagi Pärnu, mingi perekondlik värk, saarlane läks juba öösel bussi peale ja Sass pöörutas Räpinasse maale viina jooma.”

„Ahah, polegi kedagi. Mul keerati elekter välja, nii et ei saa isegi sellist asja vaadata.”

„Vahi,” nentis Atko osavõtmatu rahuga.

„No aga mis sina teed? Lähed Atlantisesse aastalõpupeole Estinit kuulama või?”

„Mine perse, võid ise nende üheksanda klassi tüdrukute ja Mammaste traktoristidega maid jagada.”

„Aga muud plaani?”

„Mõtleme. Näe, võta liha,” lükkas Atko taldrikut minu poole.

„Mis see on?”

„Normaalne kondita liha,” irvitas Atko.

„Miks mul on tunne, et mulle tahetakse kassi sisse sööta?”

„Ei ole mingi kass, see on maride liha.”

„Maride?”

„Maride jah, meil on siin koridori peal ühed vennasrahvaste programmiga marid, õpivad juurat ja arsti. Need panid hommikul köögis liha potti keema, ma käisin peldikus ja vaatasin, et liha juba päris pehme, ja lõikasin natuke kondi küljest.”

„Nende potist? Arvad, et nad aru ei saa?”

„Marid ei saa midagi aru, see on mingi supikondiliha, kes seda mõõdab. Neil on peretuba, naine ei julge eriti köögis käia, sest seal on pirnid katki, ja duširuumis oli sügisel liputaja käinud. No ja sügisel oli see lugu, kui keemikud tahtsid hakata pliidi peal napalmi keetma, nii et päris paljud hoiavad nüüd eemale.”

„Ma oma kogemusest kardaksin seda peldikut rohkem kui liputajat. Aga mis siis saab, kas lähme kuskile linna peale vaatama?”

„Vaata me rahulikult, kus sul kiire... telekas on, liha on.”

Sel hetkel kostis seina tagant kassetivahetamise klõps ja selle järel „*Last Christ-mas, I Gave You My Heart...*”.

„Nahhui küll, kaua võib! Ma panen siis ka riidesse...” andis Atko alla ja hak-kas õllepudelite kollektsiooni keskelt saapaid otsima.

Atko oli minu kursavenna Marguse endine klassivend, kes õppis majandust. Enamasti oli ta kaine mõtlemisega ja üritas igal võimalusel kokku hoida, isegi kui raha parajasti oli.

„Kell on pisut üle kolme... kui me kesklinna läheme, siis praegu peaks õlu kõige odavam olema Draakonis. Kui me natuke kaugemale viitsiks minna, siis saaks võib-olla kaheteistkümnega kätte. Näiteks Kolme Kaare baaris.”

„See on poolel teel... Elvasse, nii kaugemale ei viitsi. Lähme algul Draakonisse.”

Draakon oli keldriurgas, aga kuna seal oli kombeks pakkuda iga päev soodukat kahtlaselt seisnud maitsega õllele liitristes kannudes, siis käidi Draakonis sageli. Populaarse teooria järgi oli hind odavam selle pärast, et tudengitele müüdi restile kogunenud settinud vahtu, mida võis ühe vaadi pealt saada viis liitrit. Võtsime küüslauguleivad ja õlled.

„Oot, aga tegelikult oleme ju puhta lollid,” laksas Atko varsti vastu lauda, „me saaks ju tasuta juua, lähme korpi!”

„Oi kurat, ei hakka jälle seda korbijuttu,” vaidlesin ma vastu.

„Sa ei pea ju liikmeks astuma, lihtsalt lased endale natuke välja teha ja noogutad õige koha peal.”

„Sa tead küll, et ma ei viitsi neid läbi käia, igal pool sama jama.”

„No kui sa siin maksta tahad, siis lase käia. Aga seal lihtsalt käitunud natuke viisakalt ja saad tasuta.”

Eelmisel sügisel oli korporatsiooni astumine olnud teemaks. Käisime kolmekesi tutvumisõhtutel. Kõige rohkem hämmastas otsekoheesus, mida lubati ja pakuti: kas soovite edaspidi töötada välisministeeriumis, kaitseministeeriumis või hoopis suures pangas? „Panete näpu tagurpidi lindile, saate tasuta õlut, hiljemalt kolmandaks kursuseks on oma tüdruk, neljandaks töökoht,” kiitles üks noormees stripiklubile või diskobaarile ruume rentivast ühendusest.

„Ei taha... siin on soe tuba, telekas on nurgas ja muud ka pakutakse.”

„Ei vingu, viimane kann, siis lähme... kannatad ära,” ei hakanud Atko mu virisemist kuulama ja küsis arve. Valges rüüsidega pluusis noormees tõi arve ja Atko kukkus vehkima: „Siin on kaheksa õlle eest, meil oli ainult neli.”

„Kaheksa oli,” ütles arvetooja käsitsi sirgeldatud paberile vaatamata.

„Mõlemal oli kaks, mis kaheksa!” ei jätnud Atko ja ma noogutasin kaasa.

„Te olete siin mamma-papa raha eest lakkunud. Maksate ära või kutsume mehed,” viskas meheline rüüsidega noormees lõpliku pakkumise.

Atko üritas veel vaielda, laiutasime käsi ja lõpuks maksimegi.

„*Fucking* epakas,” karjus Atko trepist üles minnes rohkem enda rahustuseks. Epakas vastas maalähedasemalt ja lubas meile molli anda.

„Nii, nüüd ei ole tõesti enam muud teha kui korpi minna,” nentis Atko õues. „Kuradi sall jäi sinna alla.”

„Mine küsi ilusti, et vabandage, ega te mu salli ei ole näinud,” pakkusin Atkole.

„Lähme automaadist läbi, ma vaatan, palju veel kaardil raha on.” Lähim automaat oli õnneks lähedal, üle platsi, klaasukse taga. Läbi klaasi oli näha, et keegi on sees, me jäime ootama.

„Ma kaeban ära, et nad teevad klientidele külma,” lubas Atko.

„Kellele sa kaebad, arvad, et keegi usub sind rohkem kui neid?”

„Kuradi epakate maffia, tüüpiline maaparandajate ja zootehnikute kamp. Endal mõistus muud ei võta, siis tulevad linna peale ülbama.”

„No su rahvamajandus kõlab ka üsna epalikult, nii et selle peale ei maksa väga rõhuda...”

„Ma mõtlen, et palju mul raha veel arvel on. Öppelaenuga läks ju ka sitasti.”

„Otsas?”

„No ma ostsin ju selle eest septembris aktsiaid kokku, kõik seletasid, et börs on nii madalal, et hakkab kohe uuesti ropult tõusma, aga see Vene värk rikkus kõik ära.”

„Mismoodi, kõik 5000 läks?”

„Ei, osa läks elamise peale ka, aga 4000 panin aktsiatele ja sellest ei ole peaaegu midagi järel. Enne uut aastat raha ei saa.”

„Kuidas see nii ära kadus?”

„Futuurid, mees, kõik käskisid futuuridele panna.”

„Ahah, no hea, et sa ikka majandust õpid.”

„Kurat, kaua see võtab sealt oma raha, mingi alkašš magab jälle automaadis või? See on kindlasti see tüüp, kes kõnnib ringi sildiga „Andke raha, tahan juua magusat viina”,” ei jaksanud Atko enam oodata

ja me surusime ninad vastu klaasi. Automaadi ees seisis tuttav mees, professor Peeter, kes oli automaadist raha võtmise hetkel vajunud sügavalt mõttesse. Tema näpp oli klahvistiku peal, kuid pilk oli suunatud kuskile kaugusse, võimalik, et professor arendas mõttes mingit ideed või oli lihtsalt ära hangunud.

„Täiesti zombistunud... vapšee...” ei suutnud Atko oma silmi uskuda. Ta koputas klaasile, professor võpatas, võttis automaadist raha ja väljus.

„Nii, Rotaliasse või Vironiasse? Lähme täna Vironiasse, seal peaks rohkem tuttavaid nägusid olema ja keegi ei esita küsimusi.”

„Hea küll. Aga ei jää sinna poole ööni,” podisesin tõredalt, kui jõudsime Laiale tänavale.

„Kuule, üks asi veel,” pidas Atko korraks ukse kinni, „palun ära tee jälle seda mõõganalja.”

„Mis mõõganalja?” kehtasin õlgu.

„Ah, hea küll,” lõi Atko käega ja me pugusime sisse.

Maja oli rahvast juba üsna täis. Kuskil nurgas istusid ka mõned vanemad härrad, aga enamik koosolijaist olid tudengiealised. Atko leidis kohe üles tuttavad, naasis avatud pudelite, ühe värvides hästi lühikese poisi ja ühe erakordselt kaamejumelise pika poisiga, kes oleks võinud vabal ajal lisa teenida Murnau õudukates elavate laipade kehastamisega.

„Sass on mu koolivend Pärnust, tema õpib samuti rahvamajandust. Ja see on Urmas, tema on siin majas *magister cantandi*.”

„Kas olete juba liitunud akadeemilise eluga või ikka veel metsikud nagu Atko siin? Ehk on aeg ringkondadega liitumisele mõelda?” päris lühem noormees.

„Ma veel vaatan ringi, elus peab otsuseid ikka hoolega tegema,” põikles Atko.

„Mina vaatan küll suure huviga, mulle pakub ikka väga huvi kõik see asi,” kinnitas pikem noormees, Sass. Ta oligi väga elevelil.

„Väga õige! Vaata, korporatsioon on nagu rööpad kogu eluks! Kõigepealt leiata siit endale sõbrad eluks ajaks, väga paljud leiavad hiljem naiskorporatsioonidega suheldes naise, siis juba töökoha. Kui vaja, leiame mõne malbema enüssi või vihase *amica*! Ja pere kõrvalt leiab siit pärast kõvasti tegemist kogu eluks!”

„Kas teil on nende naiste kohta mingi piltidega kataloog ka?” ei suutnud ma lõpuks küsimata jätta.

„Ei, miks kataloog. Meil on kõigepealt tantsukursused, siis teeõhtud ja perekonnaõhtud. Püsivamad naised tekivad nii kolmandal kursusel esimese või teise aasta naiste hulgast, mehel peab ju ikkagi tulevikku olema. Korporatsioon on isamaalisus, põhimõtted, ettevalmistus täiskasvanueluks!”

„Jajaa... kindlasti... aga kuidas teil on nende... kas teil ka mõõkadega mängitakse?” pärsin eeslauljalt. Atko hakkas lühema noormehe selja taga nägusid tegema ja tõmbas näpuga üle kõri.

„Korporatsioonis ei ole mõõku, korporatsioonis on rapiirid!” teatas noormees pisut mossitades. Sel hetkel kutsus teda keegi, noormees tõstis hüvastijätuks vapimärgiga kannu ja kiirustas toa teise äärde ning ronis seal millegipärast kapi otsa. „Lossis nimega Gradesko, kaugemal kui Temesvar,” pistis magister lõugama.

„Kas me võiksime kuskilt rahulikuma nurga leida, enne kui veel rahvalikumaks läheb?” küsisin vaikselt Atko käest. „See ei ole Whamist eriti parem.” Atko ohkas, aga läksime ühte väiksemasse kõrvalsaali, Nosferatu moodi kaame tegelane nagu vastutahtsi meie järel. Kuna põhitegevus käis suuremas saalis, saime siin rahulikult maha istuda.

„Pead sa alati plöksima hakkama...” poetas Atko.

„Mhm... see korbivärk hakkab mulle kuidagi vastu.”

„No aga kuulsid, rööpad või roopad on ees. Mis sul selle vastu saab olla, kui on natuke rohkem võimalusi elus?”

„Ma ei tea... kõlab kuidagi võõralt, selline karjamentaliteet lööb välja. Vaese mehe vabamüürlased. Äkki on mõni muu tee ka.”

„No eks tee proovi. Vaata, kuidas selle muu tee leidmisega läheb. Aga praktikakoht, naine? Sass, mitmes õlu see sul on?” vahetas Atko järsku teemat, kui nägi Nosferatut uut pudelit avamas.

„Ei ole aastaplaani paika pannud, erinevalt vist siinsest süsteemist.”

„No aga mine siis kuskile seltsi, kui korbis ei meeldi! Osas on isegi naised ja mehed läbisegi! Osas isegi juuakse toas sees, mitte maja taga! Sa ju käisid seal, mis ta oli, Veljestos!”

„See oli, hee... teine äärmus. Esimesed neli tundi loeti ühe rumeenia luuletaja „Surmafuugat”. Paar tükki langesid selle käigus transsi, ajas ikka pisut hirmu nahka.”

„Korporatsioonis ei meeldi, õlut ja naisi ei taha, rumeenia luulet ei taha — raske saab sul olema.”

„Mhm, mis teha.”

„Sass, oled sa juba kaua siin?” pöördus Atko vahelduseks Nosferatu poole.

„Tunnikese eest tulin.”

„Ma mõtlesin seda, et sa tahtsid EÜS-i astuda? Ise rääkisid, et lähed avaldust viima?”

„Ei võetud vastu.”

„Kolmandat korda juba?”

„Jah, ma ei tea, mis värk on. Aga eks sinna on räme konkurents ka vist.”

„Aga miks sul sinna on vaja astuda? Sa võid ju siin ka õlut juua?” küsisin pisut segaduses.

„No EÜS on ikka EÜS, see on kõige kuulsam. Kõik tähtsamad tegelased on ikka EÜS-is, Eesti lipp... ja ma mõtlesin välisministeeriumisse praktikale ka küsida,” kostis Sass pisut kurvalt ja võttis uue lonksu.

„Sass, päriselt, mitmes see sul on täna?” küsis Atko uuesti.

„Kolmas vist. Kõik on hästi.”

„Mis lapsehoidjat sa mängid?” küsisin Atkolt tasa.

„Ei ole üldse nali,” rääkis Atko mulle poolihääli kõrva. „No vaata ise, Sass on natuke albiino. Tal on vist mingi geen puudu ja talle on hirmus vähe vaja, et end täiesti segi juua.”

„Kolmest õllest ehk mitte?” ei suutnud ma uskuda.

„Mees, sa ei ole näinud, mida mina olen,” pööritas Atko silmi.

Paar tundi hiljem oli selge, et Atko ilmselt ei valetanud. Nosferatu keha hakkas juba tegema mitte väga nõtkele kurele omaseid liigutusi. Atko oli harjunud omade eest hoolt kandma ja arvas, et täielik vabalangemine pole enam kaugel ning et peaksime Sassi koju viima, see jäi võrdlemisi meie eraka lähedale.

„Võtame takso, viime Sassi ära ja tuleme linna tagasi. Või siis... oodake mind välisukse juures,” seletas Atko. Passisime õues, kuni Atko tuli kilekotitäie õllega, mille ta oli kuskilt tuuri pannud.

„Kaua sa niimoodi teha saad, enne kui sind vägisi liikmeks võetakse?”

„Pähh, nad ei pane seal midagi tähele,” lõi Atko käega.

Raekoja taksoposti ümbrus oli tühi, tuli oodata. Nosferatu, kellel oli umbes kolm ja pool pudelit õlut hinge all, seisis hädavaevu püsti ja rebis ühe käega laternaposti.

„Lähme gaziinossse!” mõmises Nosferatu näpuga keldri poole näidates.

„Ei lähe, Sass, sina lähed nüüd tuttu,” seletas Atko rahulikult ja pani suitsu ette.

„Lähme gaziinossse!” nõudis Nosferatu valjemalt.

„Ole nüüd rahulik. Raha liiga palju või? Kuule, kas teil Pärnus on kõik sellised?” küsisin Atkolt, hoides samal ajal Sassi hange külili vajumast.

„Ma ei tea... ta on sealt teiselt poolt jõge, Rääma poolt.”

„Kuradi Hanzapanga pedeed! Hanza... hanzapangas on rämedaaaad pedeed!” võttis Sass uuesti tuurid üles.

„Ahah, no ma ei tea, mõned kindlasti, aga mis sa selle pärast muretsed.”

„Sa ei šaa aru... ma gäizin seal... praktika vestlusel, ves-vestlusel ja nad ütlesid... ütlesid, et ma ei šobi nende gollektiivi... küsišid, kus ma õhtul väljas käin! Kuradi pedeed, käigu ise oma Dekoltees...”

„Mhm. Mhm. No lähed teinekord uuesti. Meil on ju veel igasuguseid toredaid panku.”

Õnneks saabus takso, katusel tohutu plafoon 343 333, lükkasime Nosferatu juhi selja taha istmele, Atko asus tema kõrvale ja mina istusin juhi kõrvale. „Kui oksendab, siis tuleb 25 otsa,” vaatas juht pikka loppis noormeest skeptiliselt. Atko noogutas vabandavalt, õnneks teadis ta Sassi aadressi ja saime sõitma hakata.

„Sass, anna võtmed mulle, ma aitan su sisse,” juhendas Atko.

„Ooda... võtmed...” kobas Nosferatu oma sügavates taskutes. „Eijule võtmed, eijule!”

„Perse küll, ära hakka. Vaata uuesti, rahulikult.” Atko hakkas talitamisest väsima.

Olime juba Sassi maja ees, aga võtmeid tõesti ei olnud.

„Kedagi kodus ei ole sul?” küsis Atko vastust ette teades.

„Eijule!” vääksus Nosferatu.

„Me ei saa seda selli trepi ette ka jätta, sureb hange ära. Tead, me peame ta teie juurde viima, kuni ta homme omanikult võtmed saab.”

„Miks just minu juurde? Ma nägin teda täna esimest korda!” püüdsin vastu vaielda. Ma ei olnud albiinoojodiku lapsendamisest vaimustatud.

„Sinuni on ju ainult kaks tänavavahet sõita, paneme tuttu, homseks magab välja, saame ise niikaua edasi minna.”

Vehkisin kätega, aga sain aru, et Atkol on tegelikult õigus. „Seal on jummal pime praegu, loodetavasti ehmatas end kaineks.”

Takso tõi meid kohale, juht võttis 15 krooni ja andis mingi paberi vastu.

„Kui õhtul seltskonda otsite, siis äkki pakub huvi!” muigas vunts ja pakkus litsimaja kaarti.

„Ei ole vaja, aitäh.”

„Näita siia!” kostis elavnenu Sass ja võttis taksojuhi peost ühe kaardi.

Takso vuras suure talvise aurupilve saatel minema, maja ees polnud hingelistki, ainult telekaekraanide kuma reetis, et kuskil on inimesed süldilaua taga. Nendes korterites, kus oli elektrit!

Saime Sassi üles ja lükkasime ta minu korterikaaslase tühja tuppa voodisse, saapad jäid jalga. Panin köögis ja esikus küünla põlema ja läksime istusime köögis maha. Atko arvas, et võiksime enne linna tagasiminekut kaasa taritud õlled ära juua. Tõin patareidega kellraadio, kust tulid aastalõpu edetabeli lood. Pudelid tühjenesid meie käes kähku, aga endiselt oli Atkol kindel plaan linna tagasi minna.

Kõrvaltoast kostis hääli ja tundus, et Sass on üles ärganud.

„Mine vaata, mis tal vaja on. Keera igaks juhuks külje peale äkki,“ soovitas Atko.

Leidsin Sassi voodis pikutamise asemel hoopis esikust telefoni otsast.

„Jah... neljas korrus,“ teatas Sass kellelegi ja pani toru hargile.

„Elu sees juba? Kuhu sa keset ööd helistasid?“

„Ehe... hee... emale helistasin, soovisin... h-head aastavahetust!“ teatas endiselt üsna sodi Sass.

„Miks tal korrust oli vaja teada?“

„Nuu... uuu... telegrammi jaoks,“ venitas Sass kavala näoga ja andis oma rahakoti minu kätte.

„Vaata, palju mul rahha on!“

„Miks sul seda praegu vaja on?“

„Palju on?“

„Noo, hea küll... 25... 50... 100... kule, sul ikka on... 150... sul on siin oma 400 krooni, rikas mees. Pane nüüd ilusti tagasi, lukuga taskusse.“

„Jah!“ näitas Sass põialt ja kobis voodi äärelle istuma, imelik irve näol, koridori küünlavalguses tundus see kuidagi eriti kummituslik.

Läksin kööki tagasi ja rääkisin nähtust Atkole, kes kehtas ainult õlgu.

„Ta oli juba kooliaeg selline, kaks õlut ja tuled kustus!“

Kell oli juba üheteistkümne ringis, kui kostis tugev koputus uksele.

„No mida veel? Nüüd on jäänud ainult vesi kinni keerata ja telefonijuhe läbi lõigata,“ pomisesin ja vantsisin ukse poole, ise veendunud, et mõni pahane naaber oli Sassi jõuramist trepikojas kuulnud.

Uksel seisis leopardimustrilise seeliku ja musta nahktagiga ebamääras vanuses naisterahvas ja tema selja taga samasuguse musta nahktagiga, aga oluliselt pikem vuntsidega vanamees. Kui olukord poleks olnud niivõrd ootamatu, oleksin jõudnud juurelda, kas nad on oma nahkjoped ostnud ühest ja samast turuputkast.

„Kutsusite tüdruku?“ küsis või pigem nentis vunts kerge ninahäälega üsna puhtas eesti keeles.

„Ei, Ei kutsunud... üks moment, SASS, KURADI MEES!”

„Mina, mina... mi-na kutsusin!” teatas ukse peale tekkinud Sass teatud perverse võidurõõmuga.

„Mitu tükki ei ole lubatud!” teatas vunts, ebamääras vanuses leopard jälgis nätsutades mängu.

„Ei ole mingit mitut tükki, ta on purjus ja helistas suvaliselt,” üritasin seletada.

„MINA TELLISIN,” teatas Sass uhkelt.

„Kui on tellitud, siis on tellitud. Raha minu kätte ja ootan all. Teie istute teises toas ja kui keegi puutub, tuleb suur probleem, selge!” kummardus vunts mulle lähemale.

„Mis mõttes, ta on jummal täis!”

„Tule ära, sul pole siin midagi õiendada,” ei suutnud Atko naeru tagasi hoida. Vunts lükkas meid kööki ja käskis maha istuda.

„Teil on siin... noh, romantika,” nentis vanamees küünlaid vaadates, lubas uuesti meiega tegelda, kui veel segame, ja lahkus.

Atko puksus ainult naerda ja ulatas mulle järgmise õlle.

„Mis mõttes tellib litsi minu koju, kurat!”

Leopardimustriline naisterahvas oli maandunud kõrvaltoas ja kuulsime kõnehääli.

„Mis su nimi on?” küsis Sass võrdlemisi selge häälega.

„Oksana.”

„Oksana, kas sulle jõulu... meeldivad sulle jõulud?”

„Mhm. Meeldivad.”

„Aga kuidas on vene keeles jõu...jõulud?”

„Рождество,” vastas Oksana kannatlikult.

„Рожд...дест...во,” kordas Sass püüdlilikult, „aga kuidas on vastlad?”

„Vastlad... vastlad?”

„Noh, veebruaris... kel-kelgutavad ja šöövad asju.”

„Аа, масленица! Kas see on sul esimene kord?”

„Mis asi, masle...masle...”

„Масленица... nagu või.”

„Või... või...”

Toas jäi vaikseks. Atko ei viitsinud enam naeru alla suruda, mina hoidsin pead kinni.

„No nii, läks asjaks!” nentis Atko.

Kuid siis kostsid sammud ja leopardseelik ilmus köögiuksele.

„Teie sõber jäi magama.”

„Ahah. No vaat kus.”

„Ma lähen nüüd ära.”

„Ee... jah. Head uut aastat siis!”

„Head uut aastat,” muigas ka leopard ning läinud ta oligi. Nosferatu juba norskas ning esimene küünal oli peaaegu lõpuni põlenud. Uue aastani oli jäänud viisteist minutit.

„Meil pole enam mingit mõtet linna minna, taksot praegu ei saa ja jala enam vanalinna ei jõua,” ütles Atko.

„Mis me siis teeme, kuulame uuel aastal köögis transistorit või?” küsisin, hak-kasin ka juba alla andma.

„Aga teil on ju vaade jõe ja Annelinna poole... tule, lähme proovime,” pani Atko ette ja läks reipalt trepikotta ning me suundusime ühe korruse võrra kõrgemale. Viienda korruse kolmese ukse eest läks redel üles katusele.

„Lahti on,” Atko kergitas luuki, „võta kaks pudelit kaasa ja lähme katusele.”

Ronisin üles. Tõrvatud katus oli poolenisti kaetud tuisulumega, kuid vaade polnud üldse paha. Ühelt poolt oli vaade kesklinnale ja teiselt poolt Annelinnale, just neist kahest suunast oli oodata kõige rohkem rakette.

„Hulgud tihti katustel?” uurisin Atkolt.

„Ei... ehkki tead, kunagi olen olnud. Väga pikalt.”

„Mis mõttes?”

„Noh, sa ju tead, et ma olen tasulise koha peal?”

„Oled või? No ja siis?”

„See on ikka sitaks kallis tegelikult, mu vanematel ei ole nii palju pappi kui Sassil.”

„No kallis on ka neil, kes ei ole tasulisel kohal.”

„Jaa, aga mul ei julge vanemad midagi öelda ka. Kui see teada oli, et ma konkursiga sisse ei saanud, siis mul oli nii nõme tunne, et ma läksin meie umbes samasugu-se kodumaja katusele ja olin seal poole ööni. Ja ma tõesti vahepeal mõtlesin, et nüüd on mu elu läbi, postiljoniks ma ei hakka ja on sellel siis mõtet.”

„Tõsiselt räägid?”

„Tõsiselt. Istusin pool ööd katusel ja siis läksin koju. Vanemad ei öelnud mitte midagi, aga mul oli tunne, et nad teavad. Igatahes ütlesid nad järgmine päev, et kraabivad selle raha kokku, ja nii ka läks. Aga see on juba olnud asi, nüüd ma võin selle peale nii teha...” ütles Atko, tõusis püsti, astus katuse äärekivile ja tegi püksiluku lahti.

„Kui võimalik, siis ära alajaama peale lase, kaarlahendus võib tekkida,” palusin õhtu sündmustest pisut väsinult.

„Juhhuu, Tartu!!!” huilgas Atko.

Piilusin üle ääre. Sõbra tänava poolt tuli naabrimees oma musta koeraga, kes tormas määrgistatud lund nuusutama.

„Susi, ei tohi!” käratas vanamees, vaatas korra üles katuseääre poole, vangutas pead, kuid ei öelnud midagi.

Varsti hakkas igalt poolt tõusma rakette, küllap oli uus aasta saabunud. Vaatasime mõnda aega tulevärki linna kohal öötaevas ja kobisime alla.

„Mulle tänaseks aitab, lähen ühikasse tagasi. Oli... ee... meeldejääv.”

„Okei, kui jaksan, tulen homme läbi. Ma lähen üritan ka magada, kui see tegelane liiga kõvasti ei norska.” Atko kadus trepist alla ja ma surusin korteriust. See ei avanenud. Uks oli sneprisse vajunud ja võti oli sees. Andsin paar korda käre ja jalaga ukse pihta, aga oli selge, et Nosferatut ei ärata täna miski, kui just ust maha ei löö.

Variant A, oodata siinsamas hommikut, või variant B, minna ühikasse Atkole järele.

Ei jaksanud minna, jääb A. Õnneks oli jope seljas, selle saab tekiks võtta. Meenus, et lõppenud päev oli neljapäev. Lonkisin alla postkastide juurde, võtsin kastist „Ekspressi” ja sobitasin selle trepimademel pea alla padjaks. Peaalune oli kõva, kuid jõudsin enne suikumist mõelda, et teisipäeval või kolmapäeval oleks palju raskem olnud, ikkagi paks leht kõigi oma mõttetute lisadega.

Ärkasin varahommikul niutumise peale. See oli Susi, keda peremees hommikusele ringile viis. Vanamees vaatas mind natuke väsinud pilgul ja lõpuks lausus rahulikult: „Tuletaksin meelde, et tegelikult olete meie linnas rohkem külaline.” Ja läks trepist alla.

Ajasin end püsti ja kolkisin ukse taga, kuni Sass tuli ja lahti tegi. Viskasin ta välja ja istusin köögilaua taha võileiba sööma. Väljas oli kargelt klaar talveilm, Annelinna poolt paistis uskumatult ere topeltvikerkaar, mille üks ots näis seisvat Mõisavahe kõige odavamate majade kandis ja teine kuskil Raatusel.

Esmaspäeval käin Eesti Energias ära. Ei tea, kas plomme maha võtma ja voo-lu sisse lülitama saadetakse alati seesama, kes välja lülitas?

Esimene jaanuar. Jõuab.